

Gmach poklasztorny – siedziba muzeum

Fot. Paweł Rudnicki

Wzniesiony w 1733 roku dla zakonu trynitarzy przez ówczesnego właściciela dóbr krotoszyńskich Józefa Potockiego, wojewodę kijowskiego. Jest to budowla murowana, na rzucie wydłużonego prostokąta, piętrowa, otynkowana, z trzyspadowym dachem krytym dachówką. Posiada dwutraktowy układ wnętrza z korytarzem pośrodku. Na parterze znajdują się sklepienia klasztorne z lunetami, a na piętrze strop belkowany, modrzewiowy. Od zachodu prowadzi do budynku arkadowy portal z herbami Pilawa i Mniszech (fundatora i jego żony).

Do trynitarzy należał też, stojący obok klasztoru, kościół p.w. św. Piotra i Pawła (wówczas drewniany). W latach 1766-72 na miejscu zburzonego starego kościoła wybudowano, staraniem Ludwika z Mniszchów Potockiej obecny kościół murowany (prawdopodobnie wg projektu Karola Marcina Frantza). Obie budowle łączyła od strony wschodniej konstrukcja zwana w dokumentach „gankiem” (rozebrana przed 1836 rokiem).

W 1819 nastąpiła kasata zakonu. Budynek poklasztorny stał się własnością miasta. W latach 1836-1881 mieściła się w nim szkoła średnia, przekształcona potem w gimnazjum, następnie koszary, a w okresie po II wojnie światowej mieszkania i magazyny.

Muzeum (od 1969 roku) zajmuje piętro i poddasze budynku. Na parterze mają swoją siedzibę galeria „Refektarz” Krotoszyńskiego Ośrodka Kultury, Biuro Oddziału PTTK, towarzystwa regionalne oraz kawiarenka.

Obok wejścia do muzeum umieszczono trzy kamienie graniczne z lat 1919-1939 z granicy polsko-niemieckiej pod Zdunami. Na jednym z nich widnieje data zawarcia traktatu wersalskiego.

TRYNITARZE – Zakon Świętej Trójcy od Wykupu Niewolników

założony w 1198 roku we Francji przez św. Jana de Matha, zatwierdzony bullą papieża Innocentego III. Głównym celem zakonu było uwalnianie niewolników chrześcijańskich z rąk muzułmanów podczas wojen krzyżowych. Do Polski został sprowadzony w okresie wojen tureckich przez Jana III Sobieskiego. Pierwszy klasztor powstał w 1685 roku we Lwowie. W późniejszym czasie na ziemiach polskich istniało ok. 30 domów zakonnych (m.in. w Krakowie, Warszawie, Lublinie oraz najdalej na zachód położony klasztor w Krotoszynie). W okresie zaborów, w końcu XVIII i w XIX wieku, nastąpiły kasaty zakonów. Ostatni polski trynitarz, Antoni Noniewicz, zmarł jako proboszcz w Sokółce Białostockiej w 1907 roku. Przed śmiercią przekazał całą dokumentację polskiej prowincji trynitarzy do siedziby zakonu w Rzymie.

Trynitarze powrócili do Polski w 1986 roku. Mają dwa domy zakonne, jeden w Budziskach (diecezja sandomierska) i drugi w Krakowie – Płaszowie. Należą do włoskiej prowincji zakonnej. Obecnie trynitarze zajmują się „wykupowaniem” ludzi z rozmaitych więzów współczesnego zniewolenia (np. uzależnień od alkoholu, narkotyków); są kapelanami w więzieniach, pracują w środowiskach zagrożonych różnymi patologiami społecznymi, zakładają centra rehabilitacji dla niepełnosprawnych itd.

Trynitarze z domu zakonnego w Krakowie w krotoszyńskim muzeum – październik 2001r.
(fot. Arkadiusz Drygas)